Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 53 (135) | Vilnius 1939 m. gegužės 6 d. (šeštadienis) | Antri metai

Šiame numeryje

Ką atsakė Lenkijos užsienių reikalų ministras Bekas Vokietijos kancleriui Hitleriui.

DAR VISAIPOS GALI BŪTI

Atrodo, lyg įtempta padėtis Europoje šiek tiek pagerėjo. Visi laukė balandžio 20 dienos, kada Vokietijoje labai iškilmingai buvo paminėtos Hitlerio gimimo sukaktuvės. Bet balandžio 20-oji diena praėjo ramiai ir nieko ypatingo Europoje neįvyko. Savaitę galėjo pasilsėti žmonių nervai, visi guodėsi tuo, kad iki balandžio 28 dienos karo tikrai nebus. Tačiau toji diena netruko ateiti ir tada laukėme, kuo ji pasibaigs. Dabar jau žinome, kad pasibaigė ilga Vokietijos kanclerio kalba, kurioje Hitleris sulaužė dvi sutartis, išjuokė Amerikos prezidentą ir šio to pareikalavo.

Atrodė, kad po tos kalbos kas nors tikrai įvyks, nes reikalavimus pastatė ne kokia antraeilė valstybė, bet galinga Vokietija. O betgi nieko ypatingo neįvyko, nes anglai neskuba sugrąžinti vokiečiams kolonijų, o lenkai nė negalvoja atiduoti Gdansko ir leisti vokiečiams tiesti pro Pamarės kraštą „siaurutės" (25 kilometrų pločio) autostrados. Ir anglai ir lenkai į vokiečių įžulius reikalavimus atsakė aiškiai ir trumpai — *Ne.*

Tokiu būdu susidarė savotiška padėtis, kada išdidūs vokiečiai pirmą kartą po karo negavo to, ko pareikalavo. Kitaip sakant, rėkė daug, o nieko negavo: nei kolonijų, nei Gdansko, nei autostrados. Nereikia nė įrodinėti, kad tai yra didelis hitlerininkų vadams smūgis, kurį nežinia kaip jie iškentės. Tiesa, vokiečių spauda apsimeta triumfuojanti, bet podraug plūsta visus tuos, kurie netiki Hitlerio žodžiams ir neskuba patenkinti vokiečių reikalavimų. Ta proga tenka priminti, kad plūstasi dažniausia tie, kurie nesiremia tiesa, o tik smurtu ir kitų baidymu. Vokiečiai erzinasi dar ir todėl, kad jie visame pasaulyje neturi draugų, kad beveik visos tautos yra nusistačiusios prieš jų gruobonišką politiką, prieš nepasotinamus norus. Sakoma, kad juo žmogus daugiau valgo, juo didesnį turi apetitą. Panašus posakis galima pritaikinti ir vokiečiams, kurie juo daugiau pavergia svetimų žemių, juo daugiau jų nori. Atrodo, kad niekuomet jiems nebus gana. Taip elgdamiesi vokiečiai nustatė prieš save visą Europą. Laikosi jų tik vienos valstybės — Italijos vadai. (Negalima to paties pasakyti apie italų tautą). Tačiau paskutiniu metu ir Italijoje vyksta kažkas naujo, jei vokiečiai, kur buvę, kur nebuvę, žiūrėk ir nudūmė Italijon. Nespėjo parvažiuoti Geringas, nukūrė Italijon generolas Brauchičas, dabar vėl leidosi į Rymą užsienių reikalų ministras Ribentropas. Žodžiu, vienas kitą veja.

Iš to užsienio spauda daro išvadą, kad Italijos vadai, nors baisiai ir sakosi, kad mylį vokiečius ir stipriai laikosi ašies, bet iš tikro ne labai nori įsivelti į vokiečių rucšiamą avantūrą, nes ji visaipos gali baigtis. Italai nenori įsivelti į karą visų pirma todėl, kad grobdami Abisiniją ir remdami generolą Franko gerokai išsituštino ir jų ižde vėjai švilpauja. Be to, italai naujame kare nieko nesitiki laimėti, ir ypač bijo susitikti mūšio lauke su prancūzais. Vienas reikalas kova su puslaukiniais abisinais, visai kitas su prancūzais, kurie Didžiojo karo metu davė vokiečiams amžiais minėtiną pirtį. Šios dvi aplinkybės ir verčia italus tenkintis tik žodžiais, o kai reikia pasisakyti už karišką sutartį su vokiečiais, tai šiems nusibodo ir važinėti ir vis dar neįkalba italų. O be italų užtikrinimo, vokiečiai ginklo nepakels. Tiesiog bijosis, nes vieni patys prieš visą Europą jokiu būdu neatsilaikys. Štai kodėl visokių diktatorių kalbos vis dar baigiasi žodžiais, o apie veiksmus kol kas negirdėti, nes kas kita pakalbėti, nors ir pakeltu tonu, o visai kas kita imtis ginklo. Šiam veiksmui reikia pasiruošti ir gerokai pagalvoti ir tik po to mėginti.

Lenkijos atsakymas Vokietijai

Ministro Beko kalba Seime

Jau buvo rašyta apie didelį Europos susidomėjimą Lenkijos ministro Beko kalba. Ir iš tikro šio mėn. 5 dieną visos Europos dėmesys buvo nukreiptas į Varšuvą, kur tą dieną Seimo pilnumos posėdyje kalbėjo Lenkijos užsienių reikalų ministras Bekas, apibūdindamas Lenkijos užsienio politiką ir atsakydamas Hitleriui.

Min. Bekas paaiškinęs, kodėl iki šiol negalėjęs plačiau pasisakyti apie savo darbus, suminėjo sutartį su Anglija. Ta proga pažymėjo, kad nei Anglija, nei Lenkija netūrinčios jokių agresyvinių planų kitų valstybių atžvilgiu.

Iš eilės min. Bekas palietė Vokietijos vyriausybės vienašališką 1934 metų Lenkijos—Vokietijos nepuolimo sutarties nutraukimą. Apibūdindamas sutarties nutraukimą, min. Bekas pareiškė, kad Lenkija dėl to nenešios gedulo.

Toliau kalbėdamas apie sutarties nutraukimą ir Vokietijos vyriausybės memorandumą Lenkijos vyriausybei, min. Bekas pranešė, kad tą dieną (V-5 d.) įteiktas Vokietijai Lenkijos atsakymas.

Ta proga min. Bekas paklausė, kaip suprasti Vokietijos nusistatymą. Visų pirmas **Gdanskas**. Gdanskas, kaipo Laisvas Miestas, nebuvo išgalvotas Versalyje, bet nuo senių egzistavo remdamasis prekyba su Lenkija. Todėl ir šiuo metu Lenkijos vyriausybė dar kovo 26 dieną pasiūlė Vokietijai tartis dėl Gdansko, bet jokio atsakymo negavo ir tik vėliau patyrė, kad Vokietija į tai neigiamai buvo nusistačiusi. Min. Bekas klausia, kas Vokietijai rūpi, ar Gdansko gyventojų vokiškumas (ko nieks nekvestionuoja), ar noras Lenkiją atstumti nuo Baltijos jūrų, su kuo Lenkija niekuomet nesutiksianti.

Kalbėdamas apie „koridorių", min. Bekas pareiškė, kad nėra joks koridorius, o lenkų gyvenamas kraštas. Lenkija galinti kalbėti dėl Vokietijos gyventojų susisiekimo palengvinimo, bet jokiu būdu nesutiksianti mažinti tame krašte savo suverenumo.

Baigdamas savo kalbą min. Bekas pažymėjo, kad, jei visiems rūpi taika, tai jos galima siekti tik turint taikingus tikslus ir remiantis taikingais metodais. Taiką Lenkija brangina, tačiau jos bet kuria kaina nepirks, nes remiasi dėsniu, kad žmogaus, tautos ir valstybės gyvenimą visų pirma turi dominuoti garbė.

— Sudaryta Lietuvos Belgijos prekybos sutartis, pagal kurią bus vedama prekyba iki 1940 metų gegužės mėnesio.

Vokiečiai pralenkė anglus

Jau buvo rašyta apie Prancūzijos, Anglijos ir Sovietų Rusijos vedamas derybas dėl saugumo patikrinimo kai kurioms valstybėms. Turėta galvoje: Šveicarija, Belgija, Olandija, Danija, Lietuva, Latvija ir Estija.

Tuo tarpu vokiečiai visai netikėtai pasiūlė Latvijai ir Estijai sudaryti nepuolimo sutartis. Šio mėn. 3 dieną buvo sušauktas nepaprastas Estijos seimo posėdis, kuriame Vokietijos vyriausybės pasiūlymą referavo Estijos užsienių reikalų ministras Selteris. Ta proga kariuomenės vadas gen. Laidoneris taip pat kalbėjo.

Šis Vokietijos žygis padarė visoje Europoje didelį įspūdį ir atrodo, kad reikia laukti vokiečių akcijos Latvijoje ir Estijoje. Tai rodo ir Klaipėdos hitlerininkų organo „Memeler Dampfboot" keli straipsniai, kuriuose prisispyrus įrodinėjama, kad Ryga tai, girdi, esąs vokiškas miestas.

Pažymėtina ir tai, kad Vokietija nepuolimo paktus pasiūliusi Danijai, Norvegijai, Švedijai. Visų šių keturių Skandinavijos valstybių užsienių reikalų ministrai susirinks šio mėn. 9 dieną į Štokholmą ir čia apsvarstys Vokietijos vyriausybės projektą.

×

Papildomai pranešama, kad Vokietija pasiūliusi nepuolimo sutartis pasirašyti dar su šiomis valstybėmis: Belgija, Olandija, Šveicarija ir Graikija.

Iš šių valstybių tuo tarpu pasisakė tik Olandijos vyriausybė, pranešdama nematanti reikalo kalbėtis dėl nepuolimo sutarties.

Kuo pasibaigs derybos dėl nepuolimo sutarties, tuo tarpu dar nežinia. Tik vienas Varšuvos dienraštis „Express Poranny" praneša, kad šio mėn. 3 dieną Berlyne buvo pasirašyta tarp Estijos ir Vokietijos nepuolimo sutartis. Kiti laikraščiai šios žinios nepranešė.

Gen. Brauchičo viešnagė Italijoje

Kaip žinia, tuojau po Hitlerio kalbos, į Italiją išvyko Vokietijos kariuomenės vyriausias vadas, gen. Brauchičas. Netrukus jis susitiko su Italijos generalinio štabo viršininku gen. Pariani, su kuriuo tuojau nuvyko į Libiją.

Paryžiaus spauda daug rašo apie šią generolo Brauchičo kelionę, pažymėdama, kad vokiečiai stengiasi su italais sudaryti karišką sutartį. Ta proga prancūzų spauda pažymi, kad Italijos vyriausybė nėra linkusi sudaryti karišką sutartį, bet nuolatinės Vokiečių kariuomenės atstovų viešnagės anksčiau ar vėliau pasibaigs svarbiomis sutartimis.

Pažymėtina, kad šio mėn. 4 dieną netikėtai išvyko į Italiją Vokietijos maršalas Geringas. Jo kelionė į Italiją tuo metu, kai ten vieši Vokietijos kariuomenės vadas Brauchičas ir ministras Ribentropas, yra labai svarbus politinis įvykis, kuris rodo, kad vokiečiai ėmėsi visų priemonių galutinai savo pusėn patraukti Italiją ir su ja sudaryti sąjungą.

×

Kartu pranešama, kad į Italiją išvyko ir Vokietijos užsienių reikalų ministras Ribentropas. Nors vokiečių spauda rašo, kad Ribentropas išvyko tik pasilsėti, bet jau oficialiai pranešta, kad, būdamas Italijoje, Ribentropas pasimatysiąs su ministru Čiano.

Viduržemio jūroje atoslūgis

Iš Ispanijos ir iš Viduržemio jūros vakarinės dalies iki šiol ateidavo neramios žinios, ypač po to, kai Vokietijos karo laivynas atplaukė į Tanžerą ir Ispanijos uostus. Dabar ten pastebimas atoslūgis. Vokietijos karo laivai išplaukė į atvirąją jūrą, į vakarus. Iš Gibraltaro taip pat išplaukė keli anglų ir prancūzų laivai į rytinę Viduržemio jūros dalį. Ispanijoje skubiai rengiamasi prie kariuomenės parado, po kurio turi prasidėti italų evakuacija. Prie tos evakuacijos ispanai pradėjo rimtai ruoštis ir yra vilties, kad italų dalis būsianti išsiųsta dar prieš paradą. Gener. Frankas per savo atstovą Berlyne pareiškė protestą Vokietijai dėl tolimesnio vokiečių technikų siuntimo Ispanijon.

Iš to daroma išvada, kad ispanai, kaip galėdami, kratysis svetimšalių, kurių tarpe daugiausia yra vokiečių ir italų.

Visi šie faktai rodo, kad Ispanijoje ir vakarinėje Viduržemio jūros dalyje aistros nurimsta, tad tenka laukti geresnių dienų. Apie jų greitą atėjimą Paryžiun yra pranešęs ir Prancūzijos ambasadorius marš. Petenas.

Susidomėjimas gen. Raštikio kelione į Varšuvą

Kaip žinia, šio mėn. 8 dieną į Varšuvą atvyks Lietuvos kariuomenės vadas generolas Stanislovas Raštikis.

Šiam gen. Raštikio vizitui Varšuvoje priduodama didelės politinės reikšmės, ir lenkų spauda vis dažniau apie tai rašo. Kai kuriuose lenkų dienraščiuose yra įdėtas gen. Raštikio gyvenimo aprašymas.

Taip pat juntamas šia kelione susidomėjimas ir užsienio spaudoje, ypač gen. Raštikio atsilankymu yra susirūpinusi vokiečių viešoji opinija.

— Kauno laikraščių pranešimu Lietuvos kariuomenės vadas gen. Raštikis išvyks į Varšuvą gegužės 8 d. vakare. Jį lydės generalinio štabo II skyriaus viršininkas pulk. Dulksnys ir maj. Gecevičius. Taip pat kartu vyks ir Lenkijos karo atstovas Kaune pulk. Mitkevičius.

Iš Klaipėdos krašto

— Vokietijos vyriausybės nutarimu paleista pernai išrinktas Klaipėdos krašto seimelis ir direktorija. Klaipėdos kraštą vokiečiams užėmus, seimelis ir direktorija neteko darbo. Viskas suimta į Berlyno rankas ir pradėta valdyti kitu, diktatorišku būdu.

— Vokiečių spauda įsidėjo Rytprūsių oberprezidento Kocho pareiškimą dėl Klaipėdos krašto lietuvių. Kochas pasakęs: „Aš daviau įsakymą, kad nebūtų legalizuojami keršto jausmai, kurie kokiu nors būdu aiškinami praeitimi. Vokietija yra per didelė ir išdidi, kad ji reikštų žemus keršto jausmus, nes tai priešinga ir mūsų tautos charakteriui. Mes norime tikros ir patvarios draugystės su Lietuva. Tuo būdu kiekvienas Klaipėdos krašto lietuvis tam tikra prasme yra lygi ir mano."

— Klaipėdos krašte dabar vokiečiai stato tvirtoves. Pirmoji tvirtovės linija jau pabaigta. Šiomis dienomis visame krašte suorganizuoti dideli artilerijos manevrai — apšaudomi jūrų taikiniai.

— Nors Kochas ir pasisakė neleisiąs lietuvių persekioti, tačiau lietuviai anksčiau turėtos laisvės yra netekę. Iki šiol neleidžiama nei lietuviškų draugijų steigti, nei atskiro lietuviško laikraščio turėti.

Anglijos kariuomenėje 1 milijonas žmonių

Anglijos apsaugos kordinacijos ministras, kalbėdamas Londone pareiškė, kad, atsižvelgus į visas priemones, kurių buvo imtasi, netrukus Didžioji Britanija turės kraštui ginti apie milijoną vyrų, nepaskaitant rezervais ar civilinės apsaugos tarnybomis, Didžioji Britanija yra pasirengusi ginti jūrų laisvę iki paskutinio jūrininko.

Didžiojoje Britanijoje vokiečių tautai nejaučiama jokio nedraugiškumo, bet anglams rūpi, kad vokiečių pretenzijos nebūtų patenkintos kitų valstybių sąskaita, kurios turi tokią pat teisę nepriklausomai gyventi, kaip Vokietija ar Didžioji Britanija.

Ministras toliau pareiškė apgailestivimą, kad vokiečių vyriausybė nutraukė dvi sutartis, kurias Hitleris praeityje vadino savo didžiausiu įnašu į taiką, nes bet kokis sutarties atšaukimas, tinkamai iš anksto neįspėjus, vis tiek, kokios jo sąlygos būtų, negali nesudrumsti pasaulio.

Visi pagerbkime savo motinas

Žydėk, žydėjusi,
Mylėk, mylėjusi
Vaikelius savo!
„Su savo širdimi
Būk su manimi"
Prašom mes sūnūs Tavo!

J. Dulkynas.

Mes, Vilniaus krašto lietuviai, jau esame įpratę kasmet gegužės mėnesio pradžioje pagerbti savo motinas. Tam skiriame atskirą dieną, kad galėtume jos proga savo motinoms parodyti daugiau meilės, pagarbos ir dėkingumo. Ir tai darome viešu, organizuotu būdu.

Kaip jau yra skelbiama, Vilniuje Motinos dienos minėjimą rengia Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugija gegužės 7 dieną. Šalia to, rodos, motinos bus pagerbiamos ir atskiruose mūsų jaunimo rateliuose.

Na, o kaip gi bus mūsų krašto sodžiuje?

Motinos dienos minėjimo paprotys jau yra žinomas ir sodžiuje. Anksčiau, kai veikė sodžiuose mūsų lietuviškų draugijų skyriai, skaityklos, Motinos diena ir ten būdavo minima viešu, organizuotu būdu. Žmonės, o ypatingai jaunimas tą dieną darydavo susirinkimus, skaitydavo motinų garbei skirtas paskaitas, sakydavo eiles, dainuodavo dainas, teikdavo dovanas ir kt. Dabar, nesant sodžiuje mūsų draugijų, tokie vieši minėjimai sunkiau būtų surengti. Bet vis dėlto tai dar nereiškia, kad nieko negalima būtų tuo reikalu daryti.

Pirmiausia tiek mieste, tiek sodžiuje gyveną žmonės turėtų suprasti motinos pagerbimo reikalą. Mat, kai kam atrodo, kad tai yra mažos reikšmės dalykas, kad sūnų ir dukterų santykiai su savo motinomis yra daugiau privatus, neviešas, šeimyninis reikalas, į kurį platesniame susirinkime nėra reikalo kištis ir jis kelti viešumon. Be abejo, kas taip mano, tas klysta ir rodo, kad jis į gyvenimą žiūri siaurai ir nejaučia reikalo būti geram ir dėkingam savo artimiausiam ir geriausiam asmeniui— savo motinai.

Kalbant apie motiną, tenka kalbėti apie meilę, apie džiaugsmą. Viena rašytoja taip apie motiną nusako:

„Ant savo gyvybės stiebo ji turėjo tris žiedus — ji turėjo tris širdis, kuriose tekėjo jos kraujas". Tie ant motinos gyvybės stiebo žiedai — tai vaikai. Jei nebūtų meilės, tos gyvenimo saulės, jos šviesos ir šilimos, nebūtų gyvybės, nebūtų vaikų, nebūtų motinos džiaugsmo. Kaip saulė myli gamtą, taip motina — savo kūdikį. Jis motinai už jos gyvybę brangesnis. Ji gali savo kūdikiui visas savo kūno ir dvasios jėgas paaukoti. Nėra pasaulyje skausmo, kurio motina nesutiktų iškentėti, nėra vargo, kurio ji negalėtų pakelti, kad tik jos kūdikiui būtų gera. Neribota motinos meilė eina kartu su pasiaukojimu, savęs išsižadėjimu, atsidavimu. Motinos meilės jausmas, išplaukiąs iš prisirišimo ir atsidavimo savo kūdikiui — siekia toliau: tas jausmas gali apimti ir svetimus, ne tik savo kraujo vaikus, bet ir kitus žmones ir net atitrauktas idėjas. Kaip žinome, yra darbų, kurie be meilės, pasiaukojimo ir didelio švelnumo — neįmanomi. Taigi motinos meilė, jos švelnumas, pasiaukojimas savo vaikams turi didelės auklėjamos reikšmės. Visa tai žmonių gyvenime yra reikalinga visuomet, o ypač šiais neramiais laikais, kada pasaulio valstybės, rodosi, tik tam gyvena, kad vieną kitą (stipresnės silpnesniąsias) nustelbtų, sutriuškintų, sunaikintų.

Plačiau pasidairius po mūsų krašto sodžių, daug kur tenka nugirsti, kad dabartinės tenykštės šeimos jau nebe tos, kurios buvo anksčiau: joms trūksta vienybės, darnumo, susiklausimo. Ir kai paieškai priežasčių, iš karto pamatai, kad taip vyksta todėl, kad vaikai mažai tegerbia savo tėvus, o ypač nesiskaito su savo motinomis. Motinos nuo ryto iki vakaro yra apkrautos darbais, nuolatiniais rūpesčiais, o tačiau jų nesupranta nei vyrai, nei vaikai. Jeigu savo motinoms būtų rodoma daugiau klusnumo ir pagarbos, be abejo, tų šeimų su gyvenimas būtų gražesnis ir jų tarpe būtų didesnė vienybė

Visa tai turint galvoje, mūsų motinos įgyja didelės reikšmės ne vien šeimų, bet ir visuomenės, tautų ir valstybių gyvenime ir todėl jos turi būti branginamos visuomet ir nors kartą per metus turi pamatyti joms rodomą mūsų dėkingumą, meilę ir pagarbą platesniu mastu.

Kad ir nėra dabar sodžiuje lietuviškų organizacijų, tačiau Motinos diena šiokiu ar tokiu būdu reikėtų paminėti. Tam galima būtų išnaudoti bendrojo pobūdžio religines parapijų draugijas, brolijas, komitetus, katalikiškosios akcijos skyrius ir kita. Atrodo, kad tam parapijų klebonai nesipriešintų, atvirkščiai, dar padėtų, nes motinos pagerbimas yra kartu ir krikščioniškas, katalikiškas darbas.

Pagaliau, nesant jokio galimumo surengti viešojo Motinos dienos paminėjimo, reikėtų pabandyti siauriau. Paskiros šeimos galėtų susikviesti savo pažįstamų žmonių savybinius, šeimyninius pobuvius, kuriems pagal draugijų įstatymą valdžios leidimai nereikalingi. Tokiuose pobuviuose galėtų būti šis tas apie motinas paskaitoma iš knygos, laikraščio, galima būtų ir pritaikintų eilių pasakyti, dainų padainuoti ir kt.

Vilniečiai Motinos dieną mini gegužės 7 d., o paskiri kaimai gali kuriuo kitu laiku. Svarbu tik, kad mūsų žmonės šiokiu ar tokiu būdu parodytų, jog ir jie neatsilieka ir, kaip gali, prisideda prie lietuviško, visuomeniško darbo. *S.*

Dar apie Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos atidarymą

Laiškas Redakcijai

Gerbiamoji Redakcija!

Prašau duoti vietos šiam mano atitaisymui.

„Aido" 52 Nr. straipsnyje „Dar apie Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos atidarymą" yra keliamas „Rytui" priekaištas, kad jis sutrukdęs Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijai išsinuomoti visą rūmą, kurio dalį prieš tai turėjo L. Mokslo Draugija. Tai aptariant, rašoma šitaip: „Esą „Rytas" turėsiąs daugiau nuostolių, kuratoriui iš Mokslo D jos patalpų išsikėlus. Tad teliekie kuratorius ir Mokslo Draugijos turtai tose pačiose dėžėse rūdyti, nes vietos jiems žmoniškai sutvarkyti vis tiek juk nebus. Na, bet „Rytas" neturės nuostolių, tik visa bėda, kad nežinia, kada „Rytas" mums bus grąžintas, greičiausia niekuomet".

Toks dalyko nušvietimas nesutinka su tiesa, o kad scripta manent istorijai, tai laikau savo pareiga atitaisyti.

Vilniaus Lietuvių Švietimo „Ryto" Draugijos valdyba nėra jokių pasitarimų ar derybų turėjusi su L. Mokslo Mylėtojų Draugijos valdyba jos nuomojamo rūmo klausimu.

V. L. Šv. „Ryto" Draugija nuo 1938 m. sausio mėnesio yra vyriausybės sprendimu uždaryta, jos turtą valdo vyriausybės skirtas kuratorius ir jos valdyba negali dabar jokio juridinio akto daryti dėl Draugijos nuosavybės, taigi ir dėl L. Mokslo Mylėtojų Draugijos įmamų nuomon patalpų.

Vil. L. Šv. „Ryto" Draugijos valdyba dar 1937 metais yra sudariusi su Lietuvių Mokslo Draugija nuomos sutartį ir perleidusi jai už mažą atlyginimą visus minimus rūmus, pasilaikydama sau laikinai iki 1938 metų gruodžio 31 d. tik du kambarius, vadinasi, šiandien ir tie du kambariai jau yra perėję L. Mokslo Draugijos teisėn. Tos sutarties „Rytas" nėra nutraukęs. Laikinas dviejų kambarių pasilikimas buvo padarytas todėl, kad L. Mokslo Draugija nesijautė būsianti jų 1938 metais reikalinga.

Taip dalykams esant, nėra jokio pagrindo piktiems straipsnio tvirtinimams „Ryto" adresu.

Su aukšta pagarba
Kun. K. Čibiras,
V. L. Šv. „Ryto" Draugijos pirmininkas

Vilnius, 1939 m. V. 3 d.

VIENYBĖ — GALYBĖ

Lietuvos valstybėje šiuo metu daug kalbama ir rašoma apie visų piliečių vienybę. Tai nereiškia, kad tuo būdu būtų norima su šaknimis išrauti pažiūrų skirtumą. Kiekvienas subrendęs ir sąmoningas pilietis gali turėti savo įsitikinimus, ir niekas jam neuždraus vienaip ar kitaip tikėti. Būtų tikra nesąmonė, jei kas imtų ir įsakymais reikalautų tikėti ne taip, kaip kas tiki. Tie patys klaidingi žmonės kuria visokias teorijas ir pažiūras, kurių vienos labiau kitos mažiau vilioja žmogų. Gyvenime pažiūros, lenktyniuodamos tarp savęs, ilgainiui viena kitą nurungia. Labiausiai įsigali viena kuri, kitas nustumdama užpakalin. Bet pasikeičia žmonių gyvenimo sąlygos, sukrečia pasaulį karas ar kita kuri nelaimė ir vėl mainosi žmonių įsitikimai bei pažiūros. Žodžiu, pažiūros ateina ir praeina, keičiasi, kaip metų laikai, kaip vėjai — rytys po vakario, o po šio šiaurys ir t. t. Kai pažiūri į tolimesnę praeitį, tai pamatai, kad žmonių būdo visuomet būta tokio pačio ir vis panašiai jų, kaip šiandie, galvota, tų pačių ydų ir troškimų turėta. Taigi kovoti su žmonių įsitikinimais būtų bergždžias ir neišmintingas darbas, taip kaip bergždžias darbas būtų pastangos visus sulyginti. Kadangi žmonės nelygūs, tai nevienodas jų ir protavimo būdas, nevienodos ir pažiūros.

Kiekvienas, žinoma, giliai įsitikinęs, kad jo pažiūros yra pačios geriausios ir todėl dažnai kur tūrėdamas progos pareiškia savo įsitikinimus kitiems, kaip „geriausius" „teisingiausius". Tačiau kitų įsitikinimų žmogui svetimi idealai dažnai atrodo nerimti, negyvenimiški ir todėl smerktini, o jei nesmerktini, tai bent jau ir nepalaikytini. Taip maždaug elgsis ir galvos subrendęs šviesuolis. Bet žmogui gyvenime nedaug turėjusiam reikalų su įvairiomis ideologijomis (pažiūromis), ne kartą labai sunku parodyti aiškų savo pritarimą tai ar kitai nuomonei. Svyruojantį, nesąmoningą pilietį geras kalbėtojas agitatorius gali labai lengvai „įtikinti". Bet jį taip pat lengvai „įtikins" ir kitų įsitikinimų geras kalbėtojas.

Dėl tokių nesąmoningų ar pusiau sąmoningų piliečių įvairių įsitikinimų politinės ir visuomeninės grupės, tarp savęs lenktyniuodamos, kas kada ima pyktis ir nesugyventi. Prasideda vadinamas „trynimasis", labai kenksmingas valstybei ir tautai, ypač sunkesniais metais. Kada vidaus ginčus keliant per daug „įšylama", nenoromis šlyja bendrieji visų reikalai. Kyla srovinis „patriotizmas", kuris nusmelkia kartais net tikrąją tėvynės meilę, tuomet dėl mažesnių dalykų užmirštami didesni ir staiči aptemsta protas. Kiekvienas tik save vertina, savo įsitikinimus į padanges kelia, kad primanytų, kitą šaukšte vandens paskandintų, o kai priseina visiems bendrai ką sume-

SUKILIMAS IR ATVADAVIMAS 3)

Savaime aišku, kad visi tie darbai, būtinai reikalingi Lietuvos tarptautiniam svoriui padidinti, negalėjo būti ūmai atlikti. Todėl Lietuvos politika pirmučiausia griebėsi tų svarbių uždavinių, kurie turėjo būti neatidėliotinai atlikti, kad Lietuva, palengvinus savo tarptautinę pozicija, paskum galėtų sėkmingai ginti kitus savo interesus tarptautinėje plotmėje. Ir kadangi to meto sąlygomis Lietuvai ypač rūpėjo kuo greičiausiai išgauti pripažinimas de jure, tai jos politikos žygiai buvo nukreipti šiam tikslui pasiekti.

Lietuvos spiriama, Ambasadorių Konferencija pranešė (1922. VII.13) Lietuvos atstovui Paryžiuje, Milašiui, jog ji esanti pasiryžusi pripažinti Lietuvą de jure, tačiau su sąlyga, kad Lietuva pripažintų Versalės sutarties nuostatus dėl Nemuno internacionalizacijos*). Atsakydamas į šią notą, Lietuvos užsienų reikalų ministeris Jurgutis, pareiškė, kad Lietuva sutinkanti pripažinti atatinkamus Versalės sutarties nuostatus, bet imsianti juos taikyti tiktai po to, kai Lenkija bus atitaisiusi Lietuvai padarytą skriaudą. Ta pačia proga Lietuvos vyriausybė pareiškė įsitikinimą, jog santarvininkai, pripažinę Lietuvą de jure, neturėsią pagrindo kliudyti, kad būtų įvykdytas Klaipėdos krašto sujungimas su Lietuva. Ambasadorių Konferencija tačiau pranešė (1922.II. 10—13), kad Lietuvos pripažinimas de jure negalįs būti siejamas su Klaipėdos klausimo sprendimu ir todėl pareikalavo, kad Lietuvos vyriausybė aiškiai ir be jokių sąlygų —„pure et si.nple" — pripažintų Versalės sutarties dispozicijas dėl Nemuno internacionalizmo. Į tai Lietuvos ministeris pirmininkas ir užsienių reikalų ministeris Galvanauskas atsakė plačia nota, kurioje tiksliai buvo išdėstytas Lietuvos vyriausybės nusistatymas ir motyvuota, kodėl Lietuva, atsižvelgdama į lietuvių-lenkų ginčą, negalėsianti taikyti Nemuno internacionalizacijos nors ji iš esmės ir pripažįstanti juos be jokių rezervų, ankščiau, negu Lenkija bus išpildžiusi savo Lietuvos atžvilgiu prisiimtus pasižadėjimus. Be to, kalbamojoje notoje vėl buvo pakartota, jog Lietuvos vyriausybė esanti nuomonės, kad Klaipėdos krašto prijungimas prie Lietuvos turįs įvykti neatidėliojant po Lietuvos pripažinimo de jure. Šis aiškus ir griežtas Lietuvos nusistatymas pasiekė savo tikslą: 1922 m. gruodžio mėn. 20 d. Ambasadorių Konferencija Prancūzijos, Anglijos, Italijos ir Japonijos vardu pranešė Lietuvos vyriausybei pripažįstanti Lietuvą de jure.

Vienas iš svarbiausių Lietuvos politikos uždavinių tuo būdu buvo atliktas. Tačiau reikia pastebėti, kad Lietuvos vyriausybės deziderata*) nevisiškai buvo patenkinti, kadangi Ambasadorių Konferencija savo notoje suvis užtylėjo Klaipėdos klausimą, niekaip nepasisakydama, dėl Lietuvos vyriausybės pageidavimo, kad kraštas būtų prijungtas prie Lietuvos tuoj po jos pripažinimo de jure. Ir vis dėlto tai buvo labai didelis Lietuvos politikos pasisekimas. Galima net pasakyti, kad prestižo atžvilgiu ji pasiekė šimtanuošimtinį laimėjimą. Pripažinta lygiu tarptautinės valstybių šeimos nariu, Lietuva nuo šio momento ėmė figūruoti tarptautiniuose santykiuose, kaip pilnasvoris valstybinis faktorius, kuriam nebegalima buvo prikišti, kad jis tesąs aplinkybių malonės pakenčiamas valstybinis padarinys. Nuosabi Lietuvos ištvermė jos kokovoje dėl nepriklausomybės įtikino pasaulį, kad Lietuva ne tiktai norinti, bet ir sugebanti ginti savo interesus bei tvarkyti svarbiausius savo valstybinio gyvenimo reikalus. Savaime aišku, kad sąryšy su tuo visai kitokios reikšmės įgijo Lietuvos pozicija Klaipėdos klausimu. Jeigu ji tučtuojau dar tiktai nežymiai pasikeitė santykiuose su didžiosiomis valstybėmis, tai užtat pačiam Klaipėdos krašte ji veikiai sustiprėjo. Freištatininkai, staiga netekę bene svarbiausio kozyrio savo prieš lietuviškoje agitacijoje, būtent, argumento, esą Lietuva tiktai kažkoks pereinamasis valstybinis padarinys, pasaulio dar nepripažintas, ir neteikiąs jokių garantijų ateičiai, tuo patimi neteko itin svarbaus pasiteisinimo savo opozicijai prieš krašto sujungimą su Lietuva. Jų agitacinė energija sąryšy su tuo neišvengiamai turėjo susilpnėti. Jie buvo šio nelaukto smūgio taip smarkiai sutrenkti, kad jiems reikėjo pirma bet atsikvėpti, o paskiau imti ieškoti naujų metodų, naujų argumentų ir pasisekimų, kad vėl galėtų įsigyti plačių masių pasitikėjimą ir tuo būdu atstatyti savo pozicijas. Visai kitokiose sąlygose po Lietuvos laimėjimo atsirado lietuvių akcija*) krašte. Lietuvos pripažinimas de jure suteikė tai akcijai didelės moralinės paspirties, sustiprinimo jos energiją ir įkvėpė jai naujo pasiryžimo tęsti kovą iki galo. Lietuvių veikimas kovoje prieš freištatininkus jau nesusidurdavo su tuo nepasitikėjimu, kuris kartais būdavo pastebimas anksčiau, kada tekdavo propaguoti mintis apie prisiglaudimą prie valstybės, Klaipėdos kraštą šeimininkų nepripažintos. Taigi, reikia konstatuoti, kad Lietuvos laimėjimas tarptautinėje plotmėje paruošė dirvą tolesniems lietuvių akcijos pasisekimams Klaipėdos krašte. Naujai vilčiai sušvitus, lietuvių tautinė propaganda staiga įgijo sparnus.

Pabrėžiant šio įvykio reikšmę, reikia tačiau nurodyti į tai, kad lemiamąjį vaidmenį kovoje prieš freištatininkus suvaidino itin materialiniai momentai. Prancūzų trimečiui besibaigiant, krašto ekonominė būklė, kaip jau teko minėti, buvo taip nepaprastai pablogėjusi, kad reikėjo griebtis tiesiog drakoniškų priemonių gyventojų maitinimui aprūpinti. Nors ūkininkai ir priešinosi, valstybės taryba vis dėlto įvedė priverstinę duonos tvarką. Tuo būdu ūkininkai buvo verčiami parduoti javus tvirtomis kainomis. Normuoti gi kitų prekių kainas buvo tiesiog neįmanoma, kadangi vokiečių markė krito tokiu smarkiu tempu, kad kiekviena kalkulacija netekdavo prasmės. Savaime aišku, kad šiomis sąlygomis ūkininkai atsidūrė sunkiausioj būklėj: mat jie, atidavę valdžiai tam tikrą javų kiekį, gaudavo už jį krūvą popierinių pinigų, kurie namo atvežti, seniai jau būdavo nustoję savo vertės. Todėl ūkininkai, reikšdami diena iš dienos vis didesnio nepasitenkinimo, pagaliau ėmė bruzdėti. Lietuvoj gi tuo tarpu buvo įvesta finansų reforma. Vietoj krintančios markės atsirado auksu pagrįstas litas, kurio gydomąją reikšmę greit patyrė ir klaipėdiečiai. Kontrastas tarp Lietuvos pastovaus pinigo ir jojančios velniop besikurančiojo Freistaat'o valiutos taip aiškiai krito į akis ir buvo tiek įtikinamas, kad freištatininkų ekonominiai bandymai susilaukė bendro pasmerkimo. Šiam dirbtinio Freistaat'o ekonominiam ir finansiniam*) bankrotui besiplečiant, visai natūraliai ėmė populiarėti mintis apie krašto susijungimą su Lietuva. Ši idėja, neseniai dar buvusi tiktai susipratusių lietuvių troškimas, dabar jau daugeliui, o ypač ūkininkams, atrodė vienintelė priemonė išsigelbėti iš skurdo ir galutinės ekonominės pražūties. Kiekvienas vokiečių markės šuolis žemyn rinkdavo prisiglaudimo idėjai daugiau šalininkų, negu tai būtų galėjęs pasiekti geriausias agitatorius.

(B. d.)

*) Internacionalus-tarptautinis, internacionalizuoti —padaryti prieinamą visiems.

*) pageidavimai.

*) veikimas.

*) piniginiam.

sti, tai nesiseka. Kad visuomenė neitų šunkeliais, o grupių vadai neagituotų nesąmoningų žmonių ir tuo būdu neraugtų krašte nereikalingo raugo—rūpi ko ne kiekvienai vyriausybei, kuri atsako už šalies ateitį.

Neseniai pasikeitė Lietuvos valdžia, atsistatydino senoji ir susidarė naujoji — vieningo darbo vyriausybė, kuriai ypačiai rūpi sutelkti visos valstybės piliečius bendron talkon, kad būtų visa tauta pajėgesnė. Tas pajėgumas priklausys nuo visų piliečių geros valios. Visiems reikės save suvaldyti ir kiekvieną lietuvį mylėti kaip savo brolį, nepaisant kurį jisai Dievą tiki. Dabar naujoji vyriausybė sutaria, o kraštas jai pritaria. Matyti tai iš sveikinimų, kalbų ir lairaščių.

Vilniaus krašto lietuvis džiaugiasi su visais savo broliais kiekvienu Lietuvos valstybės gyvenimo teigiamu reiškiniu.

Žmogaus prigimtis yra linkusi greičiau į bloga nei į gera. Daugeliui smagiau juk, atvirai kalbant, kovoti dėl savo partijos kromelio ir maloniau trokšti, kada bus galima „kitus ant savo kurpalio aptempti" arba „neaptemptus" nustumti antraeilėn vieton. Tačiau jei tauta to „malonumo" moka reikale išsižadėti, tai, aišku, ji yra visuomeniškai subrendusi ir turi labai jautrų pojūtį savo gyvybei išlaikyti. Taigi tas, kas šiuo momentu drįstų kiršinti brolį prieš brolį, kas organizuotų partijas ar grupes su savaisiais kovoti, tas būtų tikrai visuomeniškai kaip reikiant nesubrendęs žmogus ir mirtinai nusikalstų visai savo tautai.

Džiaugdamiesi savo brolių sumanumu ir išmintimi, prisiminkime, kaip gyvename mes, Vilniaus krašto lietuviai. Prisiminkime savo korespondencijas iš kaimo, kur dažnai rašoma apie nesusipratimus ir muštynes tarp jaunų vyrų, apie barnius ir kerštavimus dėl mažmožių, kurių vienas kitam nenori užmiršti, ir bus aišku, kiek dar mūsų kraštui trūksta to visuomeniško jausmo bendrą vargą gražiai vieningai vargti ir bus aišku, ko mums labiausiai reikia. Vienas kitas pyksta, kam laikraštis pamokslus drožia, nuolat vis mokąs savo skaitytojus. O kas gi daryti, pasakykite, kada mums rūpi žmonių visuomeninis susipratimas ir sąmoningų tautinių jausmų ugdymas. Negi pasidarysime jautrūs girdami vienas kitą už praskeltą tautiečio pakaušį. Visi asmeninės savimeilės ir taip jau ligi soties turi, tik trūksta, deja, visuomeninės savigarbos, tik šis jausmas dar nejautrus. Bet tai dar nereiškia, kad apie jį nereikia rašyti ir kalbėti. Kai neturėsime savo tarpe nė vieno prekiaujančio savo broliais, kai mokėsime vienas kitą reikiamai užstoti, kai sugebėsime visi darniai savo teisių ieškoti, tada jau tikrai būsime vieningi. Nors ir dabar ne kartą yra buvę mūsų krašte labai smagių tautinės vienybės ir subrendimo reiškinių, tačiau jų gali būti dar daugiau. Tobulumui nėra galo. O vienybės tobulybės siekti yra kilni dorybė. Tad nenuostabu, kad šios dorybės siekdami, ieškome jos pavyzdžių visur, kur tik jų yra.

V. M.

KORESPONDENCIJOS

Viln.-Trakų apskr.

Varėna. *Vėjo nešami smiltynai ir neišbrendami purvynai.* Varėnos valsčiaus plotas, kaip gretimųjų Marcinkonių ir iš dalies Valkininkų valsčių yra gana smiltingas. Smiltingiausios vietos yra vakarinėje ir šiaurinėje valsčiaus dalyje.

Kalbant apie kelius atrodo, kad šiame valsčiuje jie turėtų būti visai pakenčiami. Bet taip gerai nėra. Varėnos valsčiuje galima pasidžiuoti vieninteliu plentu, kuris eina pro Varėną Lietuvos valstybės pusėn, priešingon pusėn einą keliai yra labai užleisti, o ypač sodžiuose. Jei pasileistum keliu iš Varėnos į Kaniavą, tai Čepelūnuose rastum neišbrendamą purvyną, o toliau — vėjo nešamą smiltyną. Einant tuo pačiu keliu toliau, galima užtikti tiesiog neišbrendamų vietų Mikalčiūnuose ir Bagočiuose. Taip pat negeriau yra kelyje, kuris eina nuo Barčių pro Ramonus ir Noškūnus Rudnios link. Ties Ramonų malūnu pavasarį ir rudenį kelias yra tokis, kad jokiu būdu negalima nei praeiti, nei pravažiuoti. Abiejose kelio pusėse balos, o vidukelyje nuo neatmenamų laikų neišbrendamas purvynas.

Judrumo atžvilgiu antras kelias yra Eišiškės-Marcinkonys. Jis eina iš Eišiškių pro Drūcminus, Rudnią ir Lynažerį. Šis kelias taip pat yra blogas, o ypač Drūcminuose, kur purvą dar padidina ir tilto neturįs upelis. Pasibaigus Drucminų laukams valstybinio miško pradžioje yra tiltas, kuris jau daugiau kaip pusė metų yra skylėtas ir niekeno netaisomas. Rudnioje tiltas pernai rudenį šiaip taip sutaisytas. Lynažeryje reikėtų pataisyti brasta, kuri yra ties upeliu ir būna įkyri ne vien pavasarį ir rudenį, bet ir vasarą.

Primityviškiausias kelias yra tarp Varėnos ir Rudnios. Čia motorinėmis susisiekimo priemonėmis neįmanoma važiuoti. Pagaliau visai nėra tiltų šioje vietose: Palkabalio lauke, miške tarp Ūtos ir Rudnios ir pačioj Rudnioj.

Šiek tiek taisoma keliai yra šie: Kaniauka — Kalesnykai, Dainava — Jasaučizna—Daržinykai ir gabalėlis tarp Varėnos ir Palkabalio.

Imant bendrą kelių vaizdą ir žinant „šarvarkos" suskirstymą Varėnos valsčiuje, tenka pasakyti, kad šioje srityje valsčiaus ponų šeiminінkavimas buvo netikęs.

Paplovinis.

Įsidėmėtinas pavardžių įstatymas

Paskutiniais dvejais metais dažnai tenka nugirsti, kad tai šen, tai ten taisomos bei keičiamos žmonių pavardės. Tačiau iki šiol daug kas nežinojo, kokiu pagrindu tai yra daroma ir *keno* pavardės iš tikrųjų turėtų būti keičiamos, taisomos ir t. t. Norėdami šį reikalą išaiškinti, čia dedame pavardžių keitimo ir taisymo įstatymo vertimą. „Aido" skaitytojams patartumėm jį atidžiai perskaityti, įsidėmėti jo pagrindinę mintį ir svarbesnius jo nurodymus.

Kas norėtų perskaityti šio įstatymo lenkišką tekstą-originalą, galėtų jį gauti savo valsčiuje. Reikalauti „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych za rok 1936". Šis įstatymas yra 504 pusl. Valsčiaus sekretorius *turėtų* duoti paskaityti (atsisakyti neturi teisės) ir, reikalui esant, susirašyti ištraukoms (pavyzdžiui, rašant skundą dėl neteisėto pavardės pakeitimo reikia remtis šio įstatymo originalo ištraukomis).

Skaitant žemiau pateiktą įstatymo vertimą, prašau atkreipti dėmesį į vertėjo pabraukimus, nes pabrauktaisiais punktais remiantis galima protestuoti prieš pavardės keitimą.

To įstatymo vertimas yra tokis: 203 poz.

1936 m. spalių 8 d.

aplinkraštis Nr. 78

apie iškreiptos pavardžių rašybos atitaisymą.

(Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych pozycja 203. Okólnik Nr. 78 z dn. 8 paźdz. 1936 r. o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk).

A. Įžanginės pastabos

Plačiai žinomas yra faktas, kad okupacinių valdžių metrikacijos valdininkai arba per klaida, nežinodami lenkų rašybos dėsnių, arba sąmoningai vesdami nutautinimo politiką, dažnai įrašydavo savo vedamose knygose grynai lenkiškas pavardes iškreipta forma, pavyzdžiui: Gonschorowsky (Gonschorowski arba Gansorowski) vietoje Gąsiorowski, Krol vietoje Król, Gorodyskij vietoj Horodyski ir pan.

Kadangi metrikacijos aktas yra pagrindas, kuriuo remiasi visi vėlyvesni valdiniai ir privatūs dokumentai, iškreipimai ar klaidos, kartą padaryti, pritapdavo ir dabar yra pritapę prie tokios pavardės paveldėtojo.

Pastebėta, kad valstybėje yra dar daug tokiu būdu nuskriaustų žmonių, kurie iki šiol nepasinaudojo galimumais atitaisyti skriaudą, padarytą betarpiškai jiems patiems, arba jų bočiams.

Natūralų siekimą atgauti taisyklingą giminės pavardės rašybą dažniausiai trukdo nežinojimas tos srities nuostatų arba sunkios ir brangiai atsieinančios eigos baimė.

Vidaus Reikalų Ministerija, norėdama suinteresuotiems kuo sekmingiausiai padėti, susitarė su atitinkamomis Ministerijomis ir įveda jau ir taip suprastinton tos srities atitaisymo eigon tolimesnių palengvinimų žemiau nurodomais dėsniais.

B. Bendrieji dėsniai

I. Pavardės taisyklinga rašyba grąžinama atitaisant atitinkamą metrikacijos aktą, o ne pavardžių keitimui numatyta eiga.

II. *Atitaisymas gali būti vien iškraipytos* (wyłącznie skażone), nusakytos šio aplinkraščio 1 str. pavardės, taigi *tik nekeliančios abejonių tikrai* (rdzennie) *lenkiškos pavardės* *).

III. Atitaisymas pravedamas visoje valstybėje sutrumpinta ir pagreitinta administracine eiga (palygink žemiau punktus C II, III, IV), arba teismo keliu (palygink žemiau pnkt. C I).

IV. Administracinėje eigoje prašymas atitaisyti pavardę įteikiamas administracinei valdžiai ir tos valdžios sprendimas, leidžiąs pavardę atitaisyti, yra laisvas nuo žyminio mokesčio remiantis 142 art. pkt. (¹) ir 160 art. pkt. (1) įstatymo apie žyminį mokestį (Dz. U. Rz. P. Nr. 64, poz. 404 1936 m.).

Teismo eigoje nuo teismo išlaidų atleidimo dėsniai paduoti žemiau pnkt. C I a) ir b).

V. Prašymas atitaisyti gali apimti:

1) suinteresuoto asmens individualų prašymą arba esant didesniam suinteresuotų skaičiui, giminių vienoje ir toje pačioje administracijos (teismo) apygardoje.

2) turėti bendro prašymo pobūdį pagaliau abiem tais atvejais.

3) prašymą gali duoti arba a) patys suinteresuotieji betarpiškai, arba b) jiems sutinkant valdžios organai (įstaiga).

VI. Prašyme reikia nurodyti pavardės iškreipimo faktą ir pažymėti užinteresuotos šalies, arba valdžios organų iniciatyva išrūpintą ištrauką (liudymą) iš atitaisomos gimimo metrikos, arba tinkamai patvirtintą tokios ištraukos nuorašą.

Tais atvejais, kada minėtos ištraukos (ištraukos nuorašo) pridėjimas būtų susijęs su sunkumais ir galėtų vilkinti bylos atlikimą, galima pasitenkinti vien tiksliai paduodant šalies (šalių) gimimo datą ir metrikacijos valdininko (įstaigos) buveinę, kurio apylinkėje atitaisomasis aktas buvo sudarytas.

VII. Vedusio vyro prašymas atitaisyti pavardę turi apimti ne tik prašymą atitaisyti jo gimimo metrikus, bet taip pat jungtuvių ir net nepilnamečių vaikų gimimo metrikus.

VIII. Tais atvejais, kada pavardės iškreipimas yra palietęs taip pat jo pilnamečių vaikų, tėvų, brolių ir kitų ta pačia pavarde giminių metrikus, prašymo įteikėjas turi tems giminėms nuoroyti bendrą reikalą suvienodinti giminės pavardę ir išgauti ir jų sutikimą pavardę atitaisyti.

IX. *Valdžios organai ir įstaigos, kurie vykdydami savo pareigas pastebi, kad* **lenkų tautybės** *žmogus naudojasi pagal aukščiau išvardintas pastabas iškreipta pavarde, turi į tai atkreipti to asmens dėmesį*, nurodyti, kad nesunku yra grąžinti pavardei taisyklingą gimtąją rašybą ir ne tik jam, bet ir jo šeimai, pagaliau teikti kiek galint tolimesnę pagalbą (palygink žemiau pnkt. *).

X. Bendradarbiavimas, apie kurį kalbama IX punkte, turi būti ypač taikomas sudarant naujokų rejestrus, atliekant rezervistų reikalus ir panašiai.

Tais atvejais valdžios organai, kurie sudaro naujokų ir kitus sąrašus, bendradarbiavime turi eiti toliau, būtent:

1) iš naujoko, rezervisto ar kito užinteresuoto, kurio pavardė yra iškreipta, *gauti pareiškimą raštu, kad sutinka pavardę atitaisyti ir įgalioja tame atitaisyme tarpininkauti* *).

2) sudaryti sąrašus užinteresuotų asmenų, kurie aukščiau šiame straipsnyje išvardintu būdu (1 pkt.) davė sutikimo pareiškimą,

3) individualius pareiškimus ir tik ką išvardintus sąrašus, surašytus pagal administracines (teismo) apygardas žiūrint vietos, kur atitaisomas metrikacijos aktas buvo sudarytas, persiųsti kaipo valdinį (z urzędu) pasiūlymą spręsti atitinkamiems valdžios organams (palygink žemiau C).

XI. *Bendradarbiavimas apie kurį kalbama X ir XI pnkt., aišku, negali būti susijęs su jokia prievarta* *).

C. Specialūs dėsniai (eiga)

(I, II ir III pkt. tyrų vaivadijų neliečia). IV. „Teisių rinkinio" galiojimo plote (rytų vaivadijose) smulkesnių nuostatų metrikacijos aktų atitaisymo reikalu nėra.

Prašymas siųsti vaivadijos bendrosios administracijos organams, kurie, remdamiesi šiuo aplinkraščiu, atliks atitaisymą per atitinkamus Konsistorius (suprask per Bažnyčios Kuriją).

agr.

*) Vertėjo pabraukta.

— Lietuvos užsienių reikalų ministras J. Urbšys šiomis dienomis priėmė iš Varšuvos sugrįžusius Lietuvos nepaprastų pasiuntinį ir įgaliotą ministrą Lenkijai Dr. J. Šaulį ir Lenkijos pasiuntinį Lietuvai min. Charvatą.

— Gegužės 4 d. į Maskvą atvyko naujai paskirtas Lietuvos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Natkevičius. Geležinkelio stotyje jį pasitiko Lietuvos pasiuntinybės nariai ir Sovietų vyriausybės atstovai.

— Gegužės 7 dieną suėjo 35 metai, kai buvo atgauta lietuviškoji spauda. Šias sukaktuves Lietuvos spauda minės atitinkamu būdu.

— Šiomis dienomis Paryžiuje buvo pagerbtas neseniai miręs Lietuvos rašytojas-poetas Milašius.

Tarp taikos ir karo

Ar bus karas? Kada ir kur jis gali kilti? Kas su kuo kariaus ir kas gali laimėti?—Tai klausimai, kurie visur girdimi: kaime ir mieste, tarp inteligentų ir prastų žmonių. Šie klausimai visus vargina, neduoda ramumo ne tik poilsio, bet ir darbo metu. Ir nieko nuostabaus. Karas, o ypač pasaulinis, tai ne sporto rungtynės ir ne manievrai. Tai viesulas, tai potvynis, kuris palieka vien tik išraustus laukus, griuvėsius, sudraskytus gyvus ir negyvus žmonių kūnus, ligas, badą. Todėl nėra tokio žmogaus, kuris karo nuoširdžiai norėtų. Net ir diplomatai, kurie pirmieji sukuria karo ugnį (jie karus skelbia, o paskui nuo jų slepiasi), visuomet stengiasi išsinarplioti iš karo pinklių. Tačiau jo išvengti labai sunku. O kada iš jo prasidėti, kaip ilgai tverti ir kuo baigtis, sunku nusakyti.

Jeigu norėtume dabartinę padėtį lyginti su padėtimi, kuri Europoje buvo susidariusi prieš pat Didįjį karą, tai rastume, kad tikrai esame didelio karo išvakarėse, o kai kuriais atvejais tą karą jau net įpusėję.

Kaip tada, taip ir dabar taika ir karas pareina nuo Vokietijos ir Anglijos. Vokietija yra atakuojanti, reikalaujanti. Anglija yra tatintoja, ginanti esamą padėtį. Bet prieš Didįjį karą Anglija buvo labai svyruojanti, vokiečiai buvo tikri, kad jį nekariaus. Ir todėl Vilhelmas pradėjo karą labai drąsiai. Jeigu Anglija iš karto būtų aiškiai pasisakiusi prieš Vokietiją, tai ši karo būtų nekėlusi. Belgijos okupacija išjudino ir Angliją. Bet tada ji buvo nepasiruošusi. Privalomą karo tarnybą įvedė tiktai po 2 karo metų, o karo reikalų ministeriją po $1^1/_2$ metų. Visai kitaip elgiasi Anglija dabar. Už taiką ir prieš Vokietiją ji jau dabar pasisakė aiškiai ir atvirai. Karo reikalų ministerija ir privalomą karo tarnybą irgi jau įvedė. Taigi šiuo metu Anglija jau daug labiau užsiangažavusi į karą, negu 1914—16 m. Tai be galo svarbus faktas, kuris Vokietijai labai pavojingas, nes Anglija skaitoma nejveikiamas priešas. „Kaip sunku nugalėti Angliją, tai mes vokiečiai visai pakankamai įsitikinome" — rašo visai atvirai Hitleris savo garsiame „Mein Kampf".

Anglijos galybę vertina ne tik Vokietija, bet ir kitos valstybės. Kai Anglija pasisako atvirai ir griežtai prieš kurią nors valstybę, tada ir kitos, kurioms labiau ir mažiau gresia priešas, iš karto stoja Anglijos pusėn, nes tvirtai tiki, kad priešą nugalės. Ir kai po Čeko-Slovakijos užėmimo Anglija galutinai pasisakė prieš Vokietiją (panašiai, kaip Didžiojo karo metu po Belgijos užėmimo), prieš ją stojo Sovietai, Lenkija, Amerika, neskaitant Rumunijos, Graikijos, Turkijos. Net ir Jugoslavija, kuri beveik iš visų pusių dabar yra ašies apsupta, kol kas nepasiduoda spaudimui ir priešinasi dėtis prie „Antikomunistinio pakto", skelbdama neutralumą. Tas neutralumas lygus pasisakymui, kad su ašimi Jugoslavijai nepakeliui. Net ir Bulgarija, kuri jaučiasi Balkanų Santarvės nuskriausta ir kuriai ašis žada iškovoti Santarvės valstybių laikomas Bulgarijos teritorijas (Dobrudžą, Makedoniją ir kt.), prie ašies nesideda ir labiau linksta prie Londono-Paryžiaus, nors šis blokas nieko nežada. Pagaliau Vengrija nelabai patenkinta ašies globa, tačiau ji taip jau įsipainiojo į Berlyno—Rymo tinklą, kad išsinarplioti bus sunku, juo labiau, kad gavus Karpatų Ukrainą, dar jai siūloma Slovakija, o kartais primenama ir Rumunijos Transilvanija. Žinoma, gavusi Slovakiją, teritoriją padidins, bet kartu paklius į visišką Berlyno įtaką. Tada Vokietija turės visą Vengriją ir su Slovakija.

Žodžiu, Anglijos griežtas pasisakymas prieš ašį sumobilizavo didelį ir galingą frontą. Tas frontas galutinai dar nesucementuotas. Dar nepasirašyta galutinė Anglijos—Lenkijos savitarpės pagalbos sutartis, dar visiškai nesusitarta su Sovietais iš vienos ir Prancūzijos—Anglijos ir Sovietų—Lenkijos—Rumunijos—Turkijos iš kitos pusės. Nors jau beveik tikra, kad Anglija eis prieš Vokietiją, kai tik ši paleis pirmą šovinį, tačiau Vokietija, ypač Hitleris ir jo artimiausi padėjėjai (armijos vadovybė su marš. Geringu priešakyje yra priešingos nuomonės), vis dar netiki, kad Anglija kariaus. Todėl vokiečių spauda vis dar moko anglus, kad Londonui neverta kištis į Europos reikalus.

Jeigu tuo tarpu Vokietija nesurizikuos ir karo vengs, tai po kiek laiko frontas prieš Vokietiją pasidarys labai stiprus. Vokietija bus iš visų pusių apsupta.

Taigi dabartinė padėtis Europoje labiau panaši į 1916—17 metus, kada Anglija ir Amerika stojo prieš Vokietiją. Tie metai buvo Vokietijos galybės palūžimo metais. Bet ta galybė lūžo nuo patrankų. Dabar patrankos dar tyli. Bet gi dažnai galybei palaužti ńereikia nė patrankų. Be to, ir patrankoms sugaudus nebūtinai turi praeiti 2—3 metai, kol ta galybė paluš. Gali užtekti ir kelių mėnesių. Vokietija atsidūrė be galo rizikingoje padėtyje. Sausai iš jos neišeis, nežiūrint ar ir ten taikiu ar karo keliu.

J.

KRONIKA

Vilniaus lietuviai pagerbs motinas

Kaip jau buvo skelbta, gegužės 7 dieną Vilniaus Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugija rengia Motinos dienos minėjimą. Tenka patirti, kad tą dieną iš ryto 9 valandą bus šv. Mikalojaus parapijos bažnyčioje motinų intencija pamaldos ir pritaikintas pamokslas. Vakare Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje bus iškilmingas motinų pagerbimas. Įžangos žodį pasakys Blaivybės draugijos pirmininkas kun. K. Čibiras, paskaitas skaitys M. Budrevičiūtė-Burokienė ir stud. L. Golubickas. Bus užbaigtas menine dalimi. Minėjimo pradžia 19 val. Leidimas gautas.

Vilniaus krašto lietuvių jaunimas tur[illegible] savo laikraštį

Tenka s[illegible]ti, kad Vilniaus Miesto Stora[illegible], yra davusi leidimą leisti naują lietuvių jaunimui skiriamą savaitinį laikraštį „Jaunimo Kelią“. Jo redaktoriumi būsiąs Augustinas Burokas.

Gegužės 3 dienos iškilmės

Gegužės 3 dieną buvo lenkų tautos šventė. Tą dieną Vilniuje buvo surengtos didelės iškilmės. Lūkiškio aikštėje buvo laikomos pamaldos, kuriose dalyvavo Vilniaus vaivada, Vilniaus prezidentas, vietos kariuomenės vadovybė, organizacijų ir įstaigų atstovai. Po pamaldų buvo kariuomenės, organizacijų ir mokyklų paradas.

Už nelegalų buvimą Varėnoje

Buvusi „Ryto“ privatinių ir lenkų valdinių pradžios mokyklų lietuvė mokytoja Jadvyga Matuizaitė-Skliutienė jau dveji metai, kai verčiama išsikelti iš Varėnos, iš vadinamosios „strefos nadgraničnos“. Mokyt. J. Matuizaitė-Skliutienė iš Varėnos išsikelti negali, nes ten *jos vyras turi nuosavius namus ir krautuvę.* Be to, *jai neleidžia nuo vyro atsiskirti ir dvejų metų jų dukrytė.*

J. Matuizaitė Skliutienė jau yra gavusi eilę Vilniaus-Trakų apskrities storastos pranešimų, kad ji už nelegalų buvimą Varėnoje baudžiama piniginėmis baudomis. Gavusi tokius pranešimus, ji ne kartą rašė apskrities storastai pasiaiškinimus. Storastija tuomet kviečia į Vilnių, kad būtų ištardyta, o paskiau siųsdavo pranešimus apie formalius nubaudimus.

Praėjusių metų vasarą baudžiamąjai į Vilnių negalint atvažiuoti, atvyko į Varėną jos ištardyti Vilniaus-Trakų apskrities storastijos saugumo viršininkas Lebeckis. Po viršininko Lebeckio atvykimo J. Matuizaitė-Skliutienė buvo apskrities storastos nubausta 300 auks. pinigine bauda ir 6 savaičių arešto. Nubaustajai bylą perkėlus Apygardos Teisman, jai bauda sumažinta iki 3 savaičių arešto.

Teismo sprendimui įsigalėjus, J. Matuizaitė-Skliutienė balandžio 13 dieną buvo suimta ir atvežta į Vilniaus Panerių kalėjimą, kur tris savaites išbuvusi gegužės 4 dieną išleista.

J. Matuizaitė-Skliutienė vėl nuvažiavo į Varėną, būdama netikra, kuo pasibaigs kitos jos bylos, kurių už nelegalų buvimą Varėnoje jau yra prisirinkę keliolika.

Kipras Petrauskas neatvyks

Praėjusiame „Aido“ numeryje buvome rašę, kad lenkų laikraščiai ir Vilniaus lenkų teatras „Lutnia“ yra paskelbę, jog gegužės 8 d. į Vilnių atvyksiąs koncertuoti Kauno operos artistas-dainininkas Kipras Petrauskas. Dabar Kauno dienraštis „Laikas“ rašo, kad gegužės 20 dieną Varšuvoje dainuosianti Kauno operos dainininkė Jonuškaitė-Zaunienė, o Kipras Petrauskas savo žadėtą kelionę į Lenkiją atidėjęs iki rudens.

Redakcijos atsakymai

A. V. Tiesai. Įdėjus Tamstos straipsnį niekam jo netektų pamatyti. Be to, straipsnis parašytas labai netimtai—fantastiškas. Grąžinti negalime, nes pridėtas prie atviruko pašto ženklas yra sugadintas (štempliuotas).

P—č ui. Įdėsime, kai pasibaigs teismo byla. Bet kodėl nerašai dažniau? Jeigu ir toliau mažai mums rašinėsi, priversti būsime jūsų apylinkėje paieškoti kito korespondento.

Nepriklausomoji Lietuva reikalinga ir jos kaimynams

Šiomis dienomis Kaune įvyko Lietuvos Žemės Ūkio Rūmų narių suvažiavimas, į kurį buvo atsilankę ministras pirmininkas gen. Černius ir žemės ūkio ministras Dr. J. Krikščiūnas. Ministras pirmininkas gen. Černius rūmų nariams pasakė kalbą, kurioje palietė krašto vidaus ir užsienio politikos reikalus. Priminęs, kad vieningo darbo pagrindais susidariusi Lietuvos vyriausybė norėtų ir vieningo visuomenės prisidėjimo ir apibūdinęs Lietuvos ūkines bei ekonomines sąlygas, apie Lietuvos ekonomines derybas su Vokietija ir apie dabartinę Lietuvos tarptautinę būklę štai pasakė:

„Dabar vyksta ekonominės derybos. Mūsų delegacija buvo išvykusi, sudarė kontaktą ir, atrodo, kad nėra kokių nors simptomų, dėl kurių mes turėtume manyti, kad nepavyktų. Tuo tarpu atrodo, kad pradžia eina sklandžiai, tačiau kokių didesnių pranašavimų dar sunku būtų jums pasakyti dėl to, kad tuo tarpu derybos eina, yra nuvykę bankinių, ūkinių ir uosto specialistų. Šiaip tarptautinė mūsų krašto būklė nėra pasunkėjusi. Mes lyg ir atsidūrėme į tokią padėtį, kad *Lietuva reikalinga kaipo nepriklausoma valstybė ir mūsų kaimynams. Jie suinteresuoti, kad liktume nepriklausomi,* ir jeigu būsime pasirengę ginti savo valstybę, tai sudarysime tokį faktorių, su kuriuo kiekvienam teks skaitytis. Į svetimų valstybių ginčus nesikišame, bet pasakome aiškiai, kad savo kraštą ginsime“.

Litvinovo jau nėra

Iš Sovietų Rusijos vyriausybės narių žydų ilgiausiai išsilaikė Valachas-Litvinovas, kaipo užsienių reikalų komisaras. Atrodė, kad jo pozicija yra stipri. Tuo tarpu netikėtai šio mėn. 3 dieną komisaras Litvinovas atsistatydino ir jo vieton paskirtas ligšiolinis komisarų pirmininkas (premjeras) *Molotovas,* kuris jau pradėjo eiti savo naujas pareigas, ir toliau palikęs premjeru.

Oficialiai pranešama, kad Litvinovas atsistatydinęs savo noru, nes visą laiką buvęs kolektyvinio saugumo šalininkas, tuo tarpu ši sistema dabar nustojusi reikšmės. Kokios yra tikros komisaro Litvinovo atsistatydinimo priežastys—vargiai kada nors sužinosime. Tačiau netikėtas Sovietų Rusijos užsienio politikos vairuotojo pasitraukimas yra didelis politinis įvykis, padaręs Europoje nemažą įspūdį.

Komisaro Litvinovo atsistatydinimą ir toliau plačiai aiškina visa Europos spauda, nurodydama įvairias nelauktos dimisijos priežastis. Anglų spaudos nuomone, Litvinovo atsistatydinimo pareikalavusi Sovietų kariuomenės vadovybė, kuri prikišo Litvinovui, kad jis šiuo metu per lėtai veikiąs ir negalįs išnaudoti visų progų.

Spėjama, kad Molotovas neilgai eisiąs užsienių reikalų komisaro pareigas ir netrukus komisaru būsiąs paskirtas ligšiolinis vicekomisaras Potiomkinas (rusas). Dėl to laukiama ir daugiau atamainų Sovietų Rusijos diplomatų tarpe, ypač užsienyje.

Gegužės 1 diena Maskvoje

Gegužės 1 dieną Maskvos aikštėje buvo raudonosios armijos paradas. Apie 10 val. Maskvos laiku pasirodė Stalinas su savo palydovais, aukštais komisarais, partijos įžymybėmis. Stalinas buvo sutiktas aplodismentais, kuriuos jam sukėlė didžiulė susirinkusi minia.

Pirmasis iš Kremliaus vartų pasirodė karo komisaras Vorošilovas, kuris vadovavo visam paradui. Jį pasitiko maršalas Budiony su raportu. Po to Vorošilovas apžiūrėjo visas kariuomenės dalis, kurios buvo išstatytos Kremliaus aikštėje ir aplinkinėse gatvėse. Apžiūrėjęs kariuomenę, Vorošilovas nulipo nuo arklio ir pasakė kareiviams kalbą. Pirmiausiai jis pasveikino parado dalyvius, pažymėdamas, kad Sov. Rusija yra valstybė, kuri kariauja už pasaulio taiką. Apie tai žino visi, išskyrus tuos, kurie apie tai nenori žinoti, arba tie, kurie bijo Sovietų kariuomenės pajėgų. Raudonoji armija niekam negrasina, bet ji sunaikins tuos, kurie mėgins pereiti Sovietų Rusijos sienas.

Toliau Vorošilovas pažymėjo, kad taip pat turi būti stipri priešagresinė jėga, nes, priešingai, gali kilti antras pasaulinis karas.

Visur jų pilna

Hitlerininkų dienraštis „Voelkischer Beobachter“ praneša, kad balandžio 30 dieną iš Londono buvo įsakyta išvažiuoti vokiečių hitlerininkų Didžiojoje Britanijoje dviem vadams ir vokiečių moterų vadei. Gegužės 15 d. iš Didžiosios Britanijos turės išvažiuoti dar šeši vokiečiai, jų tarpe dienraščio „Essener Nationalzeitung“ korespondentas.

„Voelkischer Beobachter“ dėl tų ištrėmimų rašo, kad tai esanti „pabaiga skandalo, kuris esąs beveik tokio pat senumo, kaip trečiasis reichas“. Laikraštis tvirtina, kad marksistinė ir liberalinė Didžiosios Britanijos spauda tuoj po to, kai nacionalsocialistai Vokietijoje paėmė valdžią, ėmė reikšti nepasitikėjimą ir įtarti tuos vokiečius, kurie telkė Didžiojoje Britanijoje gyvenančius savo tautiečius po reicho vėliava. Laikraštis nei gia britų spaudos tiems vokiečių nacionalsocialistų vadams Didžiojoje Britanijoje daromus priekaištus, taip pat priekaištus, kad vokiškosios organizacijos Didžiojoje Britanijoje esančios užmaskuotos šnipinėjimo organizacijos, kurios vykdančios svetimos valstybės įstatymus.

Toliau laikraštis konstatuoja, kad slaptoji britų policija jau visą eilę metų atidžiai seka vokiečių nacionalsocialistų organizacijų veikimą ir susirinkimus. Laikraštis tvirtina, kad tos vokiečių nacionalsocialistų darbo fronto ir moteriškosios organizacijos Didžiojoje Britanijoje esančios visai nekaltos ir smarkiai pasisako prieš tų organizacijų vadų ištrėmimą. Laikraštis baigia pareikšdamas: „Vokietija atsakys į tokį pažeminantį traktavimą jos piliečių užsienyje“.

×

Paskutinės žinios praneša, kad iš Vokietijos bus išsiųsta ne maža anglų.

Įvairu-įdomu

Ir kalėjime kuriami veikalai

Kur geriausiai rašytojas gali kurti savo veikalus? ! Šį klausimą yra įvairių atsakymų. Vieni teigia, jog jiems reikalinga kuo didžiausia ramybė, kiti priešingai — ieško triukšmo, apsigyvena didmiesčio centre ar kitur. Yra rašytojų, kurie stveriasi plunksnos tik skrisdami lėktuvu ar plaukdami per vandenyną. Bet taip pat pasaulinėje literatūroje sutinkame nemaža kūrinių, parašytų autoriams besėdint kalėjimuose.

Jau senovės Ryme pasitaikydavo panašių pavyzdžių. Toks Ovidius, aštuonerius metus praleidęs ištrėmime, mirė nematęs savo tėvynės. Vis dėlto ir ištrėmimo metu Ovidius nenuleido rankų, o atsidėjęs kūrė savo Metamorfozes. Nukilę į artimesnę praeitį, pastebėsime ta patį. Voltaire, pavyzdžiui, savo nuotykingo gyvenimo metu daug ką išgyveno, daug ką matė. Ne kartą dėl budo karštumo jam teko atsisėsti į kalėjimą. Sulaukusį 23-jų metų, Orleano herzogas už įvairius prasižengimus jį nubaudė 11 mėnesių kalėjimo. Į Bastiliją Voltaire galėjo atsigabenti du tomus Homero raštų ir įvairių aprangos bei tualeto reikmenų Tiesa, rašalo ir plunksnų jis neturėjo galimybės pasiimti, bet apsiėjo ir be to. Pasiėmęs pieštuką. Voltaire atsisėdė Homerą ir tarp eilučių rašė savo pastabas. Baigęs kalėti, Voltaire tas pastabas aptvarkė ir netrukus pasirodė du veikalai: tragedija „Edipas“ ir vieno epo didesnė dalis. Laisve džiaugtis teko neilgai, nes po kelerių metų Voltaire vėl pasibeldė į kalėjimo duris. Šį kartą jis įkliuvo už dvikovę su kažkokiu Rohanu.

Vokiečių rašytojas Fritzas Reuteris iškilo veikalu, parašytu atlikant kalėjimo bausmę. Už dalyvavimą bruzdėjimuose, Reuterį nubaudė mirtimi, bet pasigailėjo ir mirties bausmę pakeitė 30 metų kalėjimu. Sunkus, neįprastas gyvenimas vis dėlto nesugniuždė entuziastingo rašytojo ir jis rašė nuotaikingus veikalus, keliančius nusišypsojimą. Ta pat proga prisimintina, jog ir Hitleris savo evangeliją „Mano kova“ parašė ne kur kitur, kaip už grotų.

Be to, priskaitoma visa eilė rašytojų, daugiau ar mažiau ragavusių kalėjimo duonos. Paminėtinas ispanų dramaturgas Lope de Vega. Kalėjime būdamas jis nė kiek neprarado savo kūrybingumo jausmo, bet atsidėjęs rašė dramas, kurios išėjo nė kiek neblogesnės, kaip laisvėje sukurtos. Panašiai nutiko su anglų Defose, nemirštamo Robinzono kūrėju. Praleistas už grotų laikas jam išėjo tik į naudą. Kristijonas Schubertas, satyromis įžeidęs Viurtenbergo kuni gaikštį ir pasodintas į kalėjimą ir ten kiek įstengė rašė eilėraščius. Pabaigai galima paminėti Servantes. Jis išgyveno apsčiai nuotykių, buvo pakliuvęs į Alžyro piratų nelaisvę, po to, kai kovėsi prie Lopanto. Piratų žiaurus elgesys, jų stačiokiškumas padarė jam didelio įspūdžio, ir jis perkėlė matytus tipus į literatūrą. Vis dėlto ir tėvynėn grįžęs Servantes pateko už grotų. Čia ir parašė „Don Kišotą“.

Surastas karaliaus Salamono uošvio kapas

Strasburgo universiteto profesorius Monte surado XXI dinastijos faraono Psusereneso II, karaliaus Salomono uošvio kapą. Kapas rastas buvusio Egipto miesto Tuniso griuvėsiuose per 50 kilometrų nuo Kairo Nilo deltoje. Tyrinėdamas šio miesto griuvėsius, profesorius Monte vienoje sienoje rado įėjimą į požemį — didelę salę. Salėje jis rado kažką panašų į altorių, ant kurio stovėjo žmogus su sakalo galva — figūra. Figūra yra mirusiųjų dievo atvaizdas. Prie figūros kojų stovėjo auksinis sarkofagas (kapas). Iš abiejų sarkofago pusių gulėjo moterų griaučiai, kurių rankų, kaklo ir kojų kaulai buvo papuošti labai vertingomis brangenybėmis. Šios brangenybės ant moterų ranku paskutinį kartą buvo uždėtos prieš 3.000 metų. Salėje buvo labai daug pristatyta įvairių vazų ir kitokių indų. Jie visi buvo užantspauduoti faraono antspauda Šitie indai ir vazos dar neatidaryti. Profesorius mano, kad kai kuriuose iš jų bus sudėti papirusai, iš kurių paaiškės daug kas apie patį faraoną ir jo žentą — karalių Salamoną.

Kitose salės sienose profesorius rado užmūrytų durų, už kurių, jo manymu, turi būti visa eilė nepaliestų sarkofagų. Profesorius tuojau išvyko į Kairą prašyti apsaugos atrastajam faraono kapui. Tolimesnius kasinėjimus profesorius atidėjo ligi kito sezono.

Trijų metų berniukas išgelbėjo broliuko gyvybę

Danų laikraščiai praneša apie vieną nuotykį. Ketverių metų berniukas buvo gyvybės išgelbėtoju. Jis su savo pusantrų metų broliuku žaidė netoli lango. Nematomai broliukas persvertė per langa ir nustojo pus[illegible]svyros. Tuo metu sugrįėbė jį trijų metų broliukas už kojų ir pradėjo šaukti pagalbos. Jis šaukė tol, kol toji pagalba atėjo. Ta žinia greitai aplėkė visą Daniją, o taip pat ir artimas valstybes.

Spalvoti šunes

Prieš kelias savaites, vienoje Paryžiaus gatvėje pasirodė poniutė su mėlynai nudažytu šuniuku (pudeliu). Praeiviai, matydami tokį reginį, tik kraipė pečiais. Bet šiuo metu tokių visokiomis spalvomis darytų šuniukų pasitaiko jau labai daug. Paryžiuje yra netgi du kirpėjai (frizieriai), kurie specialiai užsiima šunų dažymu. Tie kirpėjai, pasirodo, turi labai daug darbo, nes keistuolių ponučių netrūksta. Kiekviena nori turėti visaip išmargintą šunelį.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Užsienyje dvigubai. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas**. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH“ Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius**.